

TECHNOLÓGIAI ÉS IPARI
MINISZTERIUM

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI SZERVEZET

ZÁRÓJELENTÉS

Tecnam P2002JF Sierra, HA-BDG

LHEM, esztergomi id. Rubik Ernő Repülőtér, 2019. július 6.

súlyos repülőesemény

2019-0543-4

A szakmai vizsgálat célja a légiközlekedési baleset, illetve repülőesemény okának, körülményeinek feltárása, és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Bevezetés

Az esemény rövid ismertetése

Esemény osztálya		súlyos repülőesemény
Légijármű	típusa	Tecnam P2002JF Sierra
	lajstromjele	HA-BDG
Esemény	időpontja	2019. július 6, 13:06 LT ¹
	helye	esztergomi id. Rubik Ernő Repülőtér (LHEM)
Repülés célja		nem kereskedelmi (oktatás)
Személyi sérülések		személyi sérülés nem történt
Az eseményben érintett légijármű sérülésének mértéke		jelentősen megrongálódott

2019. július 6-án útvonalrepülésről visszatérve a HA-BDG lajstromjelű Tecnam P2002JF Sierra típusú repülőgép orrfutója a leszállást követő kigurulás során összecsuklott. A repülőgép a motorburkolaton csúszva került nyugalmi helyzetbe. A fedélzeten tartózkodó oktató és növendéke nem sérültek, de a légijármű jelentősen megrongálódott.

A Közlekedésbiztonsági Szervezet Vizsgálóbizottsága (továbbiakban: Vb) az esemény közvetlen okát a rugóstagot az orrfutó kerék villájához rögzítő csavar törésére vezette vissza. A csavar törésének okát a Vb nem tudta egyértelműen megállapítani.

A Vb nem talált olyan körülményt, ami biztonsági ajánlás kiadását indokolná.

1. ábra: A légijármű helyzete az eseményt követően

¹ Local Time / helyi idő

Általános információk

A jelentésben minden időpont helyi időben (LT) értendő. Az eset időpontjában LT= UTC+ 2 óra.

A jelentésben minden földrajzi koordináta WGS-84 felmérése szerint értendő.

A jelentés a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény 7.§ (1) bekezdés k) pontja alapján az esemény súlyosságának és jellegének megfelelő formában készült.

Bejelentések és értesítések

A KBSZ ügyeletére az eseményt 2019. július 06-án 13 óra 15 perckor az üzemeltető jelentette be.

A KBSZ ügyeletese:

- 2019. július 08-án 13 óra 31 perckor értesítette a gyártó állam kivizsgáló szervezetét (ANSV²).
- 2019. július 08-án 13 óra 29 perckor értesítette az EASA³-t.

Az értesítést követően az alábbi külföldi szervezet jelölt ki meghatalmazott képviselőt a vizsgálathoz:

ANSV, Olaszország

Vizsgálóbizottság

A KBSZ vezetője az eset vizsgálatára az alábbi vizsgálóbizottságot (továbbiakban: Vb) jelölte ki:

vezetője	Torvaji Gábor	balesetvizsgáló
tagja	Dusnoki Kitti	balesetvizsgáló

Torvaji Gábor balesetvizsgáló kormánytisztviselői jogviszonya a vizsgálat időtartama alatt megszűnt, helyette a KBSZ vezetője a Vb vezetőjének Erdősi Gábor balesetvizsgálót jelölte ki.

Eseményvizsgálat áttekintése

Bejelentést követően a KBSZ készenlétes vezetője azonnali helyszíni szemlét rendelt el.

A polgári légiközlekedési balesetek és repülőesemények vizsgálatáról és megelőzéséről és a 94/56/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 996/2010/EU rendelet (2010. október 20.) 5. cikke szerint:

(1) „A polgári repülés területén közös szabályokról és az Európai Repülésbiztonsági Ügynökség létrehozásáról szóló, 2008. február 20-i 216/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet II. mellékletében meghatározottaktól eltérő légi járműveket érintő valamennyi polgári légiközlekedési baleset vagy súlyos repülőesemény vonatkozásában eseményvizsgálatot kell végezni azon tagállamban, amely területén a baleset vagy súlyos repülőesemény történt.

(2) Amennyiben a 216/2008/EK rendelet II. mellékletében meghatározott légi járművektől eltérő, valamely tagállamban lajstromozott légi jármű olyan balesetben vagy súlyos

² Agenzia nazionale per la sicurezza del volo / Nemzeti Repülésbiztonsági Ügynökség

³ European Union Aviation Safety Agency / Európai Repülésbiztonsági Ügynökség

repülőeseményben válik érintetté, amelyről nem állapítható meg egyértelműen, hogy melyik állam területén következett be, a lajstromozás szerinti tagállam biztonsági vizsgálatokat végző hatósága eseményvizsgálatot folytat.

(3) Az (1), (2) és (4) bekezdésben említett eseményvizsgálatok terjedelmét és az eseményvizsgálatok során alkalmazandó eljárásokat a biztonsági vizsgálatokat végző hatóság annak figyelembevételével állapítja meg, hogy a vizsgálatból a repülésbiztonság javítása érdekében várhatóan milyen tanulságokat fog levonni, beleértve a 2 250 kg-nál nem nagyobb maximális felszálló tömegű légi járművekkel történt esetek vizsgálatát.

(4) Az eseményvizsgálatokat végző hatóságok – a tagállamok nemzeti jogszabályai értelmében – dönthetnek az (1) és a (2) bekezdésben említett repülőeseményeken kívüli repülőesemények, vagy más típusba tartozó légi járműveket érintő balesetek vagy súlyos repülőesemények kivizsgálásáról is, amennyiben ezekből várhatóan biztonsággal kapcsolatos tanulságokat vonhatnak le.”

A helyszíni szemle tapasztalatai, valamint a 996/2010/EU rendelet 5. cikk (4) bekezdése alapján a KBSZ vezetője döntött a vizsgálat megindításáról.

A Vb a helyszínelés során:

- fényképeket készített,
- tanúkat hallgatott meg,

A Vb a szakmai vizsgálat során:

- az EASA-tól információt gyűjtött hasonló esetekkel kapcsolatban,
- beszerezte a repülőgép karbantartási utasítását,
- az üzemeltetőtől beszerezte a repülőgép karbantartási programját.

Szakmai vizsgálat alapelvei

Jelen vizsgálatot

- a polgári légiközlekedési balesetek és repülőesemények vizsgálatáról és megelőzéséről és a 94/56/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2010. október 20-i 996/2010/EU európai parlamenti és a tanácsi rendeletben (a továbbiakban: 996/2010/EU),
- a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvényben,
- a nemzetközi polgári repülésről Chicagóban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény Függelékének kihirdetéséről szóló 2007. évi XLVI. törvény mellékletében megjelölt 13. Függelékben,
- a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Kbt.),
- a légiközlekedési balesetek és a repülőesemények szakmai vizsgálatának, valamint az üzemeltetői vizsgálat részletes szabályairól szóló 70/2015. (XII. 1.) NFM rendeletben,
- illetve a Kbt. eltérő rendelkezéseinek hiányában az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényben

foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazásával folytatta le a Közlekedésbiztonsági Szervezet.

A Közlekedésbiztonsági Szervezet illetékessége a közlekedésbiztonsági szerv kijelöléséről, valamint a Közlekedésbiztonsági Szervezet jogutódlással való megszűnéséről szóló 230/2016. (VII.29.) Kormányrendeleten alapul.

A fenti jogszabályok szerint

- A Közlekedésbiztonsági Szervezetnek a légiközlekedési balesetet és a súlyos repülőeseményt ki kell vizsgálnia.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet mérlegelési jogkörében eljárva kivizsgálhatja azokat a repülőeseményeket, amelyek megítélése szerint más körülmények között légiközlekedési balesethez vezethettek volna.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet független minden olyan személytől és szervezettől, akinek vagy amelynek érdekei a kivizsgáló szervezet feladataival ütköznek.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet a szakmai vizsgálat során a hivatkozott jogszabályokon túlmenően az ICAO Doc 9756, illetve a Doc 6920 Légijármű balesetek Kivizsgálási Kézikönyvben foglaltakat alkalmazza.
- Jelen jelentés kötelező erővel nem bír, ellene jogorvoslati eljárás nem kezdeményezhető.
- Jelen jelentés eredeti változata magyar nyelven készült.

A Vizsgálóbizottság tagjaival szemben összeférhetetlenség nem merült fel. A szakmai vizsgálatban résztvevő személyek az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem járhatnak el.

A Vb köteles megőrizni és más hatóság számára nem köteles hozzáférhetővé tenni a szakmai vizsgálat során tudomására jutott adatot, amely tekintetében az adat birtokosa az adatközlést jogszabály alapján megtagadhatta volna.

Jelen zárójelentés alapjául a Vb által készített és az észrevételek megtétele céljából – rendeletben meghatározott – érintettek számára megküldött zárójelentés tervezet szolgált.

A megküldött zárójelentés tervezetre a jogszabályban meghatározott időn belül az érintettek eltérő véleményeket nem fogalmaztak meg.

Szerzői jogok

A zárójelentést kiadta:

Technológiai és Ipari Minisztérium, Közlekedésbiztonsági Szervezet

1103 Budapest, Kőér u. 2/A.

www.kbsz.hu

kbszrepules@tim.gov.hu

A zárójelentés vagy annak részei bármely formában jogszabályban meghatározott kivételek figyelembevételével felhasználhatók, ha a részletek a tartalmi összefüggéseiket megtartják és a forrást pontosan megjelölik.

Ténybeli információk

A repülés lefolyása

2019. július 6-án az előkészítést követően, Oktató és Növendéke útvonalrepülésre indultak az esztergomi id. Rubik Ernő repülőtérrel (LHEM). A feladat részét képezte – többek között – idegen repülőtér leszállással való megközelítése. Az eredeti tervnek megfelelően először Kiskunlacházára repültek, majd ott talajérintéses átstartolásokat hajtottak végre. A harmadik átstartolás után a Növendék jelezte, hogy rosszul érzi magát, ezért az Oktató átvette a repülőgép vezetését és a gyakorlást megszakítva visszaindultak Esztergom felé. Az eseménytelen útvonalrepülés után a 02-es pályairány szerinti megközelítés és leszállás a megszokott módon történt. A főfutók földetérését követően a repülőgépet vezető Oktató az orrfutót – amíg lehetett – levegőben tartotta, majd annak leérése után mintegy 200 méterrel kezdett csak fékezni. A füves futópálya felületének egyenetlenségei miatt Esztergom repülőterén ez szokásos eljárás, különös tekintettel arra, hogy az adott repülőgép típusnál itt már több futómű sérüléssel járó esemény történt. A fékezés megkezdésével egy időben az orrfutó hirtelen becsuklott és a légijármű törzse alá gyűrődött. A repülőgép a motorburkolaton – a Vb mérései alapján – több mint 51 métert csúszott tovább, majd az orrán és a főfutókon támaszkodva került nyugalmi helyzetbe. Az esemény során személyi sérülés nem történt.

Légijármű sérülése

A légijármű az eseményt követően a repülőtér futópályáján, az $E47^{\circ}45.544'$ $K018^{\circ}43.898'$ ponton került nyugalomba.

Az esemény következtében a repülőgép jelentősen megrongálódott. A jobb szárnyvégen a talajjal ütközés nyomai láthatóak, az orrfutó a törzs alá begyűrődött, a légcsavarkúp sérült, a légcsavar mindkét tolla eltörött, továbbá a motorburkolat deformálódott (2. ábra).

2. ábra: A repülőgép sérülései

A felső motorburkolat eltávolítását követően láthatóvá vált az orrfutót tartó rácsszerkezet (ami egyben a motorágy is), valamint a tűzfal jelentős deformálódása.

Oktató adatai

A repülőgépet vezető oktató az esemény idején rendelkezett érvényes szakszolgálati engedéllyel és orvosi minősítéssel.

Légijármű adatai

Általános adatok

A repülőgép az eseményt megelőzően repülésre alkalmas volt, az előírásoknak megfelelően karbantartották.

Karbantartás

A repülőgép érvényben lévő karbantartási programja szerint a futóművet 100 üzemóránként, vagy évente kell megbontás nélkül ellenőrizni, szükség esetén a csavarokat utána húzni, illetve 600 üzemóránként, vagy 3 évente megbontással ellenőrizni. A karbantartási utasítás a rugóstagot a villához erősítő csavar tekintetében nem ír elő külön meghúzási nyomatékot, így arra a méretének megfelelő standard nyomatékot kell alkalmazni.

A rendelkezésre álló dokumentáció alapján a légijárművön az előírt karbantartásokat elvégezték, az 50 órás ápolásra az esetet megelőzően 2 nappal került sor, 2019. július 4-én.

Meghibásodott rendszer leírása, berendezés adatai

Az orrfutó vizsgálata során megállapítható volt, hogy hiányzik az orrfutó kerék villáját és a rugóstagot egymáshoz rögzítő csavar. A rögzítő csavar hiánya a rugóstag elmozdulását okozta (3. ábra).

Az orrfutó kerék villa külső vizsgálata során megállapítható volt, hogy a hiányzó csavar furatának jobb oldalán (az anya felőli oldalon) fényes nyom volt látható (4. ábra), azonban a villa bal oldalán (a csavarfej felőli oldalon) nem voltak fényes nyomok.

3. ábra: A rugóstag elmozdulása

4. ábra: Az anya felőli oldal

A Vb a helyszínelés során nem találta meg a hiányzó csavart és a vizsgálat lezárásáig nem szerzett tudomást arról, hogy az előkerült volna.

Meteorológiai adatok

Az időjárást felhőtlen égbolt és 210°-ról fújó 19 km/h sebességű szél jellemezte. A külső hőmérséklet 29°C, tengerszintre számított légnyomás 1012 hPa volt. Az esemény nappali fényviszonyok és jó látási körülmények között történt.

Repülőtér adatai

Esztergom id. Rubik Ernő repülőtér (LHEM) nem nyilvános, füves (IV. osztályú) repülőtér, mely 113 méter tengerszint feletti magasságon helyezkedik el. A repülőtéren csak nappali, VFR repülés folytatható.

A repülőtér vonatkozási pontjának koordinátái: N47°45,72' E018°44,01'. A futópálya 02/20 irányú, 1000 méter hosszú és 30 méter széles. Az eset idején a repülőtérnek érvényes működési engedélye volt. A repülőtér paraméterei az eset bekövetkezésére nem voltak hatással, ezért további részletezésük nem szükséges.

Elemzés

A leszállás kivitelezése során – a helyi adottságok, a futópálya felszínének állapota, illetve a repülőgép sajátosságainak figyelembevételével – a repülőgépet vezető oktató kellő körültekintéssel járt el. A Vb véleménye szerint az oktató az adott körülmények között az esemény bekövetkezését nem tudta volna elkerülni.

A Vb az orrfutó összecsuklásával járó esemény közvetlen okát a rugóstagot az orrfutó kerék villájához rögzítő csavar törésére vezette vissza. A Vb az eredetileg bal oldalon elhelyezkedő csavarfej leszakadását vélelmezi, mert ahogy a csavar a vibráció következtében a terhelés nélküli orrfutó perselyében el tudott mozdulni, a csavaranya (vagy az alatta elhelyezett alátét) fényes nyomot hagyott az orrfutó kerék villa jobb oldalán. A repülés során a fellépő vibráció hatására a csavar a kb. 60 mm hosszú perselyből jelentős mértékben vagy teljesen kirázódott. Valószínűsíthető, hogy a rögzítő csavar legkésőbb az orrfutó földetérésekor kiesett a perselyből, majd ahogy a sebesség csökkenésével, illetve a főfutó kerekeinek fékezésével az orrfutó egyre nagyobb függőleges irányú terhelést kapott, a rögzítő csavar nélküli orrfutó kerekének villája között a rugóstag átcsúszott. A rugóstag hiányában az orrfutó kerék a villával együtt az orrfutó szárig felhajlott. Az orrfutószár a talajnak ütközött, majd ahogy a talajt túrta maga előtt, az orrfutószáron ébredő erők hatására az orrfutószárat tartó rácsszerkezet többszörösen deformálódott.

A helyszínelés során (és később, a vizsgálat időtartama alatt) a rögzítő csavar nem került elő, így azt a Vb nem tudta – a törés okának megállapítása végett – anyagvizsgálatnak alávetni.

A Vb álláspontja szerint a csavarfej törése lehetett anyaghibából eredő fáradásos törés, illetve a csavar esetleges túlhúzásából eredő megfolyás következtében a keresztmetszet gyengülése is vezethetett a csavar töréséhez. Azonban a törés oka a csavar vizsgálatának hiányában nem állapítható meg egyértelműen.

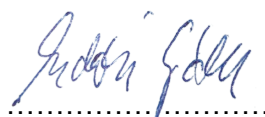
A szakmai vizsgálat során a Vb nem talált olyan körülményt, ami biztonsági ajánlás kiadását indokolná.

Következtetések

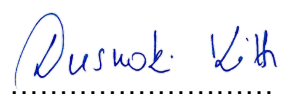
A Vb a szakmai vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy az esemény bekövetkezésének közvetlen oka a rugóstagot az orrfutó kerék villájához rögzítő csavar törése okozta.

A KBSZ Vizsgálóbizottsága nem talált olyan körülményt, ami biztonsági ajánlás kiadását indokolná.

Budapest, 2022. augusztus 22.

Erdősi Gábor
Vb vezetője

Dusnoki Kitti
Vb tagja